

Підсумковий звіт
за результатами Міжнародної практичної конференції
“Україна: Стратегія реформ”
Київ, 19-21 липня 2014

1. Вступ.

Перша міжнародна практична конференція “Україна: Стратегія реформ” була організована та проведена Міжнародним Фондом «Відродження» (МФВ) за сприяння уряду України 19-21 липня 2014 р. у Києві. У ній взяли участь близько 200 учасників, серед яких зарубіжні та українські експерти, у тому числі ті, хто навчався або працює за кордоном, лідери громадських організацій та ініціатив, представники міжнародних донорів та низка провідних іноземних державних діячів з досвідом у сфері впровадження реформ.

Українські посадовці, такі як віце-прем’єр-міністр та міністр регіонального розвитку Володимир Гройсман, міністр Кабінету міністрів Остап Семерак, міністр економічного розвитку і торгівлі Павло Шеремета, міністр охорони здоров’я Олег Мусій, міністр культури Євген Ніщук, заступник Глави Адміністрації Президента Дмитро Шимків та член правління Національного Банку Владислав Рашкован, брали участь у роботі деяких сесій конференції. Президент України Петро Порошенко направив своє вітальне слово учасникам конференції.

Тематичні Стратегічні дорадчі групи (СДГ), які були раніше започатковані МФВ для допомоги уряду у декількох ключових сферах, що потребують реформування, знаходились у центрі уваги під час заходу. Доданою вартістю практичного формату конференції стали перехресні обговорення проблематики між різними тематичними СДГ. Висловлені на загальній дискусії критика та пропозиції враховувалися під час наступних тематичних презентацій.

Конференція відбувалася здебільшого у форматі діалогу і мало нагадувала формат звичайної конференції. Пленарні засідання чергувалися з роботою в малих тематичних групах, дозволяючи, таким чином, учасникам дізнатись більше один від одного та сформулювати конкретні пропозиції щодо реформ у своїх галузях.

На конференції обговорювалася програма реформування України, поточні виклики, що стоять перед країною, бачення засадничих та структурних реформ, специфічні пріоритети в окремих тематичних напрямках, європейська інтеграція України, досвід реформування у регіоні Центрально-Східної Європи (з колишніми лідерами урядів Грузії - Нікою Гілаурі, Словаччини - Іваном Міклошем та Угорщини - Гордоном Байнаї), а також створення Національної Ради Реформ і міжнародної донорської допомоги.

2. Принципи реформ.

Загальні принципи всебічної програми реформ обговорювалися на першому засіданні конференції з тими учасниками, що мають досвід проведення реформування в інших країнах. Такі принципи, серед іншого, передбачають, що реформи мають бути розробленими в Україні, що вони мають бути прозорими і зрозумілими широким колам громадськості, бути забезпечені підтримкою з різних боків.

Після обговорення учасники конференції підтримали запропоновані ключові принципи, з деякими доповненнями і змінами (див. Додаток 1). Гордон Байнаї висловив свою точку зору щодо принципів: він упевнений, що реформи мають впроваджуватися централізовано і повинні спиратися на парламентську більшість, яка їх підтримує. Також він попередив, що реформами не варто надуживати. Він пояснив, що 80% впливу на суспільство від реформування походить від 20% запроваджених реформ. Тому високопосадовці повинні зосередитися на критичних реформах і впроваджувати їх швидко.

Учасники конференції також підкреслили потребу у швидких результатах у кожній сфері реформ, оскільки це є передумовою для більш суттєвих досягнень у майбутньому.

3. Бачення реформ.

Учасники конференції також обговорювали бачення програми реформ і підтримали ідею, що перед тим, як реформа почне впроваджуватися та працювати, потрібно досягнути спільного бачення того, яких саме результатів вона має досягнути. У даному випадку вони пропонують опрацювати спільне бачення «України-2020» - якою б вони хотіли бачити країну на той час (менш корумповану, з кращим урядуванням, відновлену економічно і фінансово, інтегровану у європейський ринок). Широке бачення реформ включає не лише економіку та врядування, але і соціальний та гуманітарний розвиток.

4. Ключові пріоритети реформ.

Одинадцять робочих груп, що склалися як з експертів у кожній галузі, так і з іноземних

політиків, українських службовців та урядовців (Міністр охорони здоров'я також взяв участь у роботі групи), міжнародних донорів та представників МФВ, працювали у тісному контакті протягом другої половини дня в суботу. Кожна група мала дійти згоди щодо ключових пріоритетів реформування їхньої галузі, звертаючи увагу більше на сутність реформи (що реформувати?), тоді як на другий день акцент було зроблено на спосіб імплементації (як це зробити?).

Цей формат виявився успішним, обговорювання в робочих групах продовжувалось навіть по завершенню запланованого часу. Кожна робоча група представила свої пропозиції щодо реформ у неділю вранці на пленарному засіданні. Учасники мали можливість поставити запитання і прокоментувати пропозиції всіх робочих груп. Дискусію підживлювали наскрізні гострі теми, як, наприклад, корупція, погане врядування, було вказано на важливість європейської інтеграції як зовнішньої рамки для реформ у багатьох сферах.

5. Національна рада реформ (НРР).

Учасники конференції активно обговорювали ідею створення НРР: її статус (усередині або за межами уряду), склад та функціонування (у тому числі, щоб координувати і спостерігати за виконанням реформ). Заступник Глави Адміністрації Президента Дмитро Шимків та член правління НБУ Владислав Рашкован представили своє бачення. Кожен з них запропонував структуру або платформу, яка звела б разом різні інститути влади (Кабінет міністрів, президента, парламент), і також включала б громадянське суспільство, ділові кола, міжнародних донорів.

Попри те, що під час обговорення деякі учасники конференції, зокрема представники громадськості, скептично оцінили перспективи створення такого органу, вже наприкінці конференції зросло число позитивних відгуків щодо ідеї створення НРР. Міжнародні донори – Бонд (США), Расбаш (ЄС), Петерсон (Швеція), Белтрані (Швейцарія) і Аджунер (ЄБРР) – висловили свою підтримку створенню НРР, але вказали на необхідність отримати від уряду чіткий план дій для подальшої фінансової підтримки. (див. Додаток 2)

Після завершення заходу 21 липня 2014 р. в Українському кризовому медіа-центрі (готель «Україна») відбулася прес-конференція, під час якої Дмитро Шимків (заступник Глави Адміністрації Президента), Павло Шеремета (Міністр економічного розвитку і торгівлі), Олександр Сушко та Олександр Пивоварський (співголови оргкомітету) розповіли про зміст конференції та плани щодо створення НРР. Як зазначив пан Шимків, “це буде форум, що об’єднає різні установи (Адміністрацію Президента, Кабінет Міністрів, Верховну Раду) та включить громадський контроль за втіленням реформ.”

Невдовзі після завершення конференції Президент Петро Порошенко Указом №614/2014 від 23.07.2014 розпочав створення Національної Ради Реформ. Після публікації Указу, оргкомітет СДГ продовжує подальшу комунікацію щодо процесу створення НРР.

Додаток 1

ПРИНЦИПИ ПРОГРАМУВАННЯ РЕФОРМ

Програма реформ повинна:

- ▲ бути розробленою і впроваджуватися українською політичною спільнотою за участі громадськості;
- ▲ ґрунтуватися на інклюзивному прозорому підході, що охоплює широке коло зацікавлених сторін, особливо громадянське суспільство;
- ▲ базуватися на передовому досвіді, набутому при впровадженні інших процесів реформування;
- ▲ бути всеохоплюючою, охоплюючи всі основні сектори реформ;
- ▲ бути безсторонньою та засновуватися на цінностях, визначених демократичною практикою, верховенством права, повагою до прав людини, особливо прав меншин;
- ▲ сприяти процесові інтеграції країни до ЄС, що визначений зобов'язаннями та перспективами, передбаченими Угодою про асоціацію;
- ▲ відображати виклики, визначені геостратегічним положенням України, зокрема, потребу в стабільній та мирній взаємодії з Росією (на основі міжнародного права та визнаних кордонів) і важливість економічних зв'язків з усіма сусідами;
- ▲ передбачати вирішення питань адміністративної та судової реформ, а також децентралізації, тому що вони стосуються здійсненості всієї програми;
- ▲ бути зосереджена на середньостроковій перспективі, але містити пріоритетні напрями та цілі на триваліший період, де це доречно;
- ▲ забезпечувати впорядкованість реформ і та алгоритм впровадження;
- ▲ узгоджуватися з реалістично доступними фінансовими ресурсами;
- ▲ враховувати підтримку з боку міжнародної спільноти (зокрема у контексті співпраці з МВФ) та передбачати надання ресурсів міжнародними фінансовими установами.
- ▲ Передбачати у кожному секторі швидкі, досяжні й вимірювані результати.

ПРОПОЗИЦІЇ РЕФОРМ

(На основі групових дискусій на практичній конференції 19-21 липня 2014 р.)

1. Належне врядування

1.1 Конституційна реформа: цілі та принципи

- ▲ Відновити легітимність Конституції;
- ▲ Зняти конфліктність всередині влади;
- ▲ Відкрити шлях до повноцінної децентралізації;
- ▲ Успішність конституційної реформи - виконання чинної Конституції;
- ▲ Зміни до Конституції не повинні гальмувати майбутні реформи; мають бути загальними; закладати принципи і цінності;
- ▲ Реформа не може залежати від зовнішнього тиску.

Конституційний процес:

- ▲ Має бути прозорим та відкритим.
- ▲ Це елемент відновлення довіри між громадянами і владою та між самими громадянами.
- ▲ Підготовка, обговорення і впровадження реформи, має бути елементом громадянської освіти, консолідації суспільства.

1.2 Реформа публічної адміністрації:

- ▲ Без реформування уряду (Кабінету міністрів і міністерств) жодна інша реформа неможлива;
- ▲ Перехід до концепції сервісної держави;
- ▲ Зміна процесу прийняття рішень уряду (перехід на технологію „аналізу політики і та реагування“), обов'язкові консультації з громадськістю;
- ▲ Скорочення кількості адміністративних функцій (державного втручання);
- ▲ Регулювати адміністративних процедур;
- ▲ Виведення частини регулювання з державних органів для передачі їх у саморегулюючі організації;
- ▲ Реформування державної служби на принципах патріотизму, професіоналізму, політичної нейтральності та ефективності з адекватними зарплатами державних службовців;
- ▲ Створення прозорого інструменту (спеціального фонду, додаткового бюджету) для підтримки реалізації найважливіших реформ із залученням фахівців (за підтримки міжнародних донорів та бізнесу).

1.3 Децентралізація: застереження і пропозиції

- ▲ Запровадження регіонального самоврядування є передчасним;
- ▲ Забезпечити баланс стримувань і противаг для запобігання фрагментації територій та надмірної концентрації влади у голови обласної ради;

- ▲ Місцеві державні адміністрації мають бути перетворені в наглядово-координаційні органи, позбавлені дублюючих функцій щодо виконавчих органів місцевого самоврядування;
- ▲ Голови місцевих адміністрацій, повністю підпорядковуючись Уряду, також виконують необхідні завдання представлення інтересів президента в регіоні.
- ▲ Побудова ефективної та відповідальної влади в територіях;
- ▲ Реалізація за логікою Концепції реформи від 01.04.2014;
- ▲ В Уряді має бути сформовано чітке розуміння меж та процесів децентралізації - як реформи в цілому.
- ▲ Основним спроможним рівнем місцевого самоврядування має стати громада, баланс ресурсів, повноважень та відповідальності між ОМС на рівні району і області має відповідати принципу субсидіарності.
- ▲ Починати з підтримки кількох проектів об'єднання громад де є готовність до реформування.
- ▲ Розвиток системи самоорганізації населення на рівні нових громад.

1.4 Електронне врядування

- ▲ Створити систему розробки рішень державного управління, виконання, контролю як з боку держави, так і з боку громадянського суспільства;
- ▲ Створити можливість надання віддалених електронних послуг незалежно від фізичного місця розташування органу, який їх надає;
- ▲ Впровадження електронного управління має відбуватися синхронно з реформами в інших сферах з метою посилення їхнього ефекту й результату;
- ▲ Враховувати можливості сучасних технологій і розвитку інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ);
- ▲ Все, що не є засекречене, має бути публічним (тобто опублікованим на інтернет-сайтах державних органів);
- ▲ Відкрити (публікувати на урядових веб-сайтів) первинні дані для вторинної обробки громадянами;
- ▲ Створення технічних умов і підходів до єдиної системи електронного врядування в рамках державного управління;
- ▲ Реалізація прав громадян через механізми електронної демократії (елементів прямої демократії через використання ІКТ).

2. Антикорупційні реформи та прозорість

2.1. Короткострокові реформи (6 місяців)

- ▲ Створити обов'язкові суди присяжних у кримінальному судочинстві (внести в Конституцію);
- ▲ Створити агентство з боротьби з корупцією;
- ▲ Включити в Кримінальний кодекс положення щодо незаконного збагачення з конфіскацією майна;
- ▲ Скасувати Господарський кодекс та кодекс Адміністративних правопорушень;
- ▲ Реформа фінансування виборчих кампаній (прозорість і розкриття джерел);
- ▲ Створити громадську підтримку реформування прокуратури;
- ▲ Аутсорсинг митної служби через 2-3 роки (за прикладом Болгарії);
- ▲ Подальша глибока реформа Державної митної служби.

2.2. Середньострокові реформи (18 місяців)

- ▲ Створити реєстр прав власників;
- ▲ Зменшити кількість податків та спростити податкову систему;
- ▲ Прийняти Адміністративний кодекс для регулювання поведінки державних службовців;
- ▲ Розпочати переатестацію суддів;
- ▲ Провести перекваліфікацію та включити реформу державної служби в новий закон про державну службу (перегляд зарплат і функцій, а також захист працівників).

2.3. Довгострокові реформи (> 18 місяців)

- ▲ Фундаментальна реформа правової системи, включно з реформою судочинства, правоохоронних органів та освіти суддів.

3. Судові, правоохоронні органи та реформа поліції

3.1 Пріоритети реформи

- ▲ Професіоналізм і добросовісність
- ▲ Ефективна система судів
- ▲ Відповідальність і незалежність
- ▲ Реформа прокуратури
- ▲ Відповідальність уряду за впровадження реформ

3.2 Професіоналізм і добросовісність

- ▲ Перепризначення суддів (щонайменше вищих судів) шляхом внесення змін до Конституції України
- ▲ Забезпечення єдності судової практики через мотивування судових рішень
- ▲ Професійне навчання для суддів і прокурорів (права людини, право ЄС)
- ▲ Реформа правничої освіти

3.3 Ефективна система судів

- ▲ Створити систему трирівневої суду
- ▲ Особливий порядок бюджетування судів
- ▲ Рівень оплати праці працівників апарату
- ▲ Зменшення навантаження на суддів
- ▲ Запровадження мирових суддів

3.4 Відповідальність і незалежність суддів

- ▲ Спочатку визначити відповідальність суддів;
- ▲ Викорінити практику політичного впливу на суддів;
- ▲ Незалежне суддівське самоврядування;
- ▲ Створити єдиний вищий орган самоврядування суддів;
- ▲ Встановити чіткі критерії та процедури добору, переведення і притягнення до відповідальності, а також залучення громадянського суспільства.

3.5 Реформа прокуратури

- ▲ Викорінити практику загального нагляду;
- ▲ Демілітаризація прокуратури і забезпечення процесуальної незалежності;
- ▲ Скорочення кількості прокурорів;

- ⤴ Встановити чіткі критерії та процедури відбору та кар'єрного зростання й притягнення до відповідальності прокурорів.

4. Конкурентоздатність, інновації та розвиток підприємництва (включно з промисловою та торговою політиками)

4.1 Дерегулювання

- ⤴ На 70% скоротити кількість дозволів та ліцензій; скоротити кількість контролюючих органів;
- ⤴ Спростити та зменшити податкове навантаження, адміністрування податків та арбітражних рішень;
- ⤴ Створити механізм швидкого та автоматичного повернення ПДВ для експортерів;
- ⤴ Скасувати промислові бар'єри, мораторій на продаж сільськогосподарських земель, провести тендер на 3G ліцензію;
- ⤴ Полегшити митні процедури, оцінювання ризиків (приклад Сінгапуру).

4.2 Діловий клімат

- ⤴ Безпечніші та гарантовані права власності;
- ⤴ Дві окремі групи компаній власників (порівняно з 6 в даний час);
- ⤴ Спрощення правил створення та функціонування для невеликих компаній;
- ⤴ Гармонізації законодавства України із законодавством ЄС;

4.3 Інновації та міжнародна торгівля

- ⤴ Покращений захист прав інтелектуальної власності (в тому числі посилення виконання);
- ⤴ Інвестиції в інновації через поєднання освіти та досліджень та створення зв'язків з приватним сектором;
- ⤴ Створення зовнішньоекономічної стратегії для України, яка зосередиться на диверсифікації ринків для українського експорту та залученні прямих іноземних інвестицій, що мінімізує роль Уряду та сприятиме лідерству приватного сектора;

5. Агробізнес і ринок землі

5.1 Бачення

- ⤴ Аграрний сектор має різні форми власності і структуру виробництва;
- ⤴ Сектор сфокусований на ефективності і доданій вартості;
- ⤴ Сільські райони зручні для проживання (але не є резервацією "культури і духовності") зі значною компонентою альтернативних доходів.

5.2 Пріоритети: Земля

- ⤴ Зняти мораторій на відчуження земель сільськогосподарського призначення із незначними обмеженнями;
- ⤴ Дерегулюючі земельних орендних відносин;
- ⤴ Спростити процедуру реєстрації земельних ділянок і прав власності / користування. Об'єднання системи земельного кадастру та реєстру майнових прав.

Основні принципи і організаційні кроки

- ⤴ Прозорість і відкритість реєстрації та кадастрової системи;

- ▲ Провести інвентаризацію земельних ділянок, встановлення меж;
- ▲ Більш раціональне використання державних і комунальних земельних ділянок;
- ▲ Встановити межі адміністративно-територіальних одиниць.

5.3 Пріоритети: Ринкова інфраструктура

- ▲ Впровадити в практику аграрних векселів;
- ▲ Удосконалення законодавства щодо страхування аграрних ризиків;
- ▲ Запровадження ринку деривативів для агропродукції;
- ▲ Створення системи експортного кредитування і страхування;
- ▲ Створення системи гарантування повернення кредитів для створення товарних сімейних ферм;
- ▲ Максимально враховувати в законодавчих змінах положення Угоди про асоціацію із ЄС.

Організаційні кроки

- ▲ Ліквідація Держсільгоспінспекції
- ▲ Ліквідація Держземагентства
- ▲ Створення єдиного компетентного органу в сфері безпечності харчових продуктів
- ▲ Створення конкурентного ринку лабораторних і сертифікаційних послуг
- ▲ Частину функцій передати саморегульним організаціям.

5.4 Пріоритети: Сільські райони і соціальна політика

- ▲ Радикальне скорочення регулювання цін на продукти харчування із переходом на прямі бюджетні дотації для тих, хто їх потребує
- ▲ Підтримка малого підприємництва через компенсації ставок по мікрокредитах в сільській місцевості
- ▲ Відновлення аграрного потенціалу східних регіонів.

Організаційні кроки

Паспортизація сільських населених пунктів

6. Макроекономічна політика

6.1 Пріоритет 1. Реформувати систему оподаткування: податкового адміністрування

- ▲ Консолідація податків;
- ▲ Спрощення податкового адміністрування;
- ▲ Перегляд окремих податкових ставок (наприклад, єдиного соціального внеску), місцевих податків.

6.2 Пріоритет 2. Монетарна політика: запровадження системи інфляційного таргетування

- ▲ Координація фіскальної та грошово-кредитної політики;
- ▲ Підвищення незалежності Національного банку України;
- ▲ Поглиблення і розвиток фінансових ринків.

6.3 Пріоритет 3. Монетарна політика та публічні фінанси: прозорість, відкритість, відповідальність, комунікація

- ⤴ Оприлюднення оперативної інформації, намірів щодо політики (зелені та білі книги);
- ⤴ Приведення «внутрішніх» економічних документів у відповідність з міжнародними зобов'язаннями;
- ⤴ Створення дієвих механізмів обмеження бюджетного дефіциту, боргового навантаження, контролю за видатками тощо.

6.4 Загальні висновки

- ⤴ Супермета: таргетування економічного зростання;
- ⤴ Запровадження змін в пакеті з інституційними та структурними реформами;
- ⤴ Адміністративна реформа (державне управління);
- ⤴ Участь громадянського суспільства (громадський контроль).

7. Фінансовий сектор

7.1 Візія: Майбутнє 2020

- ▲ Стабільний, більш гнучкий і менш фрагментований фінансовий сектор – банків менше, але вони кращі, страхування, небанківські кредити, пенсія, установлення ринків капіталу;
- ▲ Ринок з більшою фінансовою глибиною (активи, позики, депозити) і фінансовою включеністю (послуги і продукція, що використовується домовласниками та корпораціями), щоб підтримувати економічне зростання і розширювати процвітання;
- ▲ Наближення до міжнародних стандартів і практик, включаючи Угоду про асоціацію з ЄС, Банк Міжнародних Розрахунків (BIS), Міжнародну Організацію Комісій з Цінних Паперів (IOSCO), Міжнародну Асоціацію Страхувальників (IAIS), Міжнародні Стандарти Фінансової Звітності (IFRS), Первинну Публічну Пропозицію (IPO), Міжнародну Асоціацію Депозитних Страхувальників (IADI), Хартію Публічних Досліджень Постачальників (CPPS), Управління Організації Економічного Розвитку та Співробітництва, захист прав споживачів, забезпечення більшої прозорості, ефективності та впевненості у фінансовому ринку міжнародних та місцевих інвесторів та вкладників;
- ▲ Розвиток разом з різноманітними ринками, установами, продукцією та досвідом, щоб краще відповідати потребам знань та інновацій, що ведуть до економічного зростання та підтримання економічної модернізації, з продукцією, що виробляється спеціально для підтримки малого та середнього бізнесу, експорту, довгострокових проектів та інфраструктури фінансування.

7.2 Ключові цілі реформ

- ▲ Стабілізувати фінансовий сектор – зупинити банкові «прокрутки», зменшити систематичні ризики та негативний вплив на економіку (збереження, платежі, соціальні послуги тощо), щоб встановити макростабілізацію;
- ▲ Відновити кредитування, щоб підтримати економічне зростання/модернізацію та запобігти скороченню економіки;
- ▲ Відновити здорову фінансову систему та заохотити інвесторів/вкладників розробити підґрунтя для довгострокового розвитку фінансового сектора;
- ▲ Очистити фінансову систему (капіталізація, вихід банків-банкрутів, повернення до прибутку) та розробити стабільну регуляторну/наглядову структуру;
- ▲ Відновити правильне функціонування банківського сектору у більш прозорому, ефективному і конкурентоспроможному вигляді та відповідно до найкращих міжнародних практик;
- ▲ Збільшити вплив розвитку на фінансовий сектор – реформи, що забезпечують доступ до фінансів, ринків, послуг для зростання та включеності (банки, ринок капіталу, інші небанківські фінансові інституції та організації, прямі закордонні інвестиції, ризиковий капітал, управління ризиками та зменшення ризику для вкладників в Україні тощо).

7.3 Пріоритети та миттєві здобутки

▲ **Короткострокові стратегічні дії**

- ▲ Виокремити неплатоспроможні банки та очистити фінансову систему;
- ▲ Ефективне управління банківськими резолюціями (рішення, витрати, процеси, післядії) задля зменшення витрат та відновлення довіри;
- ▲ Капіталізувати депозитні страхування та створити потужності;
- ▲ Реформувати фінансові установи (НБУ, Комісія з цінних паперів та біржи, небанківські фінансові установи – цілісність, компетенція, незалежність, співробітництво - люстрація);
- ▲ Впровадити Міжнародні стандарти фінансової звітності як основоположні для фінансових установ;
- ▲ Проводити інвентаризацію та раціоналізувати всі державні програми субсидій для малого та середнього бізнесу/підтримка сектору;
- ▲ Посилити роль Укресімбанку (як гаранта), щоб заохочувати експортне фінансування, гарантії та рухи у сфері експортного розвитку.

Швидкі заходи

- ▲ Ухвалити стратегію реформи банківського сектору;
- ▲ Створити комітет фінансової стабілізації;
- ▲ Забезпечити повне дотримання розкриття публічної інформації щодо реальних власників всіх фінансових установ, публічних акціонерних товариств та інших компаній, де є публічний інтерес;
- ▲ Забезпечити дотримання обмеження кредитування;
- ▲ Лібералізувати контроль за ринком Форекс;
- ▲ Забезпечити виконання принципів ОЕСР щодо корпоративного управління прямими закордонними інвестиціями, сфер публічного інтересу та великих корпорацій.
- ▲ Оптимізувати реєстрацію капіталу;
- ▲ Приймати своп щодо боргового капіталу та процедур реструктуризації непрацюючих позик;
- ▲ Переглянути умови дострокового припинення депозитного вкладу та режиму штрафів;
- ▲ Прийняти законодавство щодо хеджування ризиків та їх похідних.

7.4 Середньострокові пріоритети

Ненагальні пріоритети, що приносять швидкі результати

- ▲ Посилити захист споживача та закріпити відповідальне кредитування;
- ▲ Посилити суб-національні рамки фінансування боргів.

Пріоритети середньої нагальності

- ▲ Збільшити наближення вітчизняного законодавства з директивами ЄС у галузі фінансових ринків та послуг (Угода про Асоціацію)
- ▲ Консолідувати та посилити обмін інформацією з кредитним бюро;
- ▲ Розвивати механізми посиленого кредитування для фінансування малого та середнього бізнесу;
- ▲ Пожвавити інструменти фінансування малого та середнього бізнесу на базі активів (включно з факторингом, лізингом тощо);

- ⤴ Посилити інфраструктуру ринків капіталу та вимог лістингу;
- ⤴ Переглянути режим оподаткування інвестицій у цінні папери з метою заохочення капіталовкладень.

Пріоритети високої нагальності

- ⤴ Прийняти стратегію консолідації фінансового ринку;
- ⤴ Посилити вирішення питань непрацюючих позик та оптимізувати реструктуризацію підприємств (корпоративних і особистих) та механізм рефінансування;
- ⤴ Забезпечити дотримання консолідованого нагляду;
- ⤴ Закінчити регуляторну реформу;
- ⤴ Реструктуризувати борг НАК “Нафтогаз України”;
- ⤴ Переглянути мандати, управління та продуктивність державних банків (знизити фіскальну незахищеність, підняти продуктивність та посилити стабільність);
- ⤴ Запустити пенсійну реформу;
- ⤴ Прийняти чітку стратегію щодо державного боргу/питань безпеки (об’єми, строки виплат та ціноутворення);
- ⤴ Понизити бар’єри входження на ринок і посилити інвестиційні інструменти для пенсійних фондів, страхових компаній та поглибити фінансові ринки;
- ⤴ Посилити закон про деривативи та/або розвинути рамки інструментів хеджування.

7.5 Довготермінові пріоритети

Ненагальні пріоритети, що приносять швидкі результати

- ⤴ Підняти рівень фінансової грамотності громадян та представників малого та середнього бізнесу;

Пріоритети середньої нагальності

- ⤴ Прийняти стратегію виходу з ринку для націоналізованих банків
- ⤴ Виробити законодавство для ризикового капіталу (венчурний капітал тощо).

7.6 Навіщо реформувати фінансовий сектор

- ⤴ Це один з головних елементів «реанімаційного пакету реформ» – фінансовий ринок підтримує економічне зростання та є основою здатності економіки приваблювати інвестиції;
- ⤴ Фінансовий сектор грає важливу роль у пожвавленні економіки та модернізації підприємництва;
- ⤴ Фінансово обмежені фірми не можуть підтримувати зростання і робочі місця, не можуть дозволити собі модернізацію і покращення якості та продуктивності.
- ⤴ Необхідно відродити здоров’я фінансового сектору і продовжити кредитування та надання послуг, створити рівні умови для гравців ринку;
- ⤴ Мусимо відновити довіру до системи для збільшення впевненості вкладників і інвесторів.

7.7 Елементи взаємозалежності реформ

- ⤴ Верховенство права та судочинства;
- ⤴ Правила гри – регуляції та інституції;
- ⤴ Прозорість;
- ⤴ Корупція, поблажливість та нерівні умови для гравців ринку;

- ▲ Реформа НБУ.

8. Охорона здоров'я

8.1 Наскрізний принцип

"Запровадження підходу "охорона здоров'я у всіх політиках" повинна стати запорукою успішності реформ та поступової інтеграції України в Європейські мережі охорони здоров'я"

Ст.427 Угоди про Асоціацію Україна-ЄС

8.2 Бачення

- ▲ Здоров'я сприймається як відновлюваний ресурс, інвестиції в який є економічно вигідними;
- ▲ Система охорони здоров'я стоїть на сторожі інтересів окремого громадянина та суспільства загалом;
- ▲ Мінімальний гарантований перелік медичних послуг та приватно-державне партнерство.

8.3 Здоров'я: системні блоки і принципи

Охорона здоров'я

- ▲ Зміцнення первинної ланки;
- ▲ Автономність медичних закладів;
- ▲ Екстрена та невідкладна допомога;
- ▲ Гарантований базовий пакет;
- ▲ Рівність потенційних надавачів послуг.

Громадське здоров'я

- ▲ Адекватне реагування на епідеміологічні та інші загрози;
- ▲ Забезпечення рівності послуг для уразливих груп та меншин;
- ▲ Санітарно-просвітницька та профілактична робота;
- ▲ Соціально значимі хвороби (СНІД, туберкульоз, наркоманія, гепатити).

8.4 Основні виклики

- ▲ Низька політична прихильність та внутрішньосекторальний підхід;
- ▲ Популістський принцип безкоштовної медичної допомоги (100% забезпечення);
- ▲ Централізованість, директивність та надмірна зарегульованість;
- ▲ Архаїчна система статистики;
- ▲ Неefективна система фінансування та бюджетування;
- ▲ Орієнтація на процес а не на результат.

8.5 Наступні кроки

- ▲ Розробка стратегії та дорожньої карти;
- ▲ Для вимірювання ефективності – universal health coverage (охоплення базовими послугами + фінансовий захист пацієнта);
- ▲ Узгодженість із адміністративною реформою;
- ▲ Законодавство (закон про медичні заклади, пілотні реформи в регіонах, звіт ООН з прав людини тощо);

- ⤴ Впорядкування неформальних платежів та підзвітність використання;
- ⤴ Застосування нових моделей фінансування/автономність закладів;
- ⤴ Реформа системи громадського здоров'я;
- ⤴ **Значно знизити рівень корупції в системі.**

9. Освіта, культура та міжнаціональні відносини

9.1 Цінності

- ⤴ Свобода;
- ⤴ Відповідальність;
- ⤴ Відкритість;
- ⤴ Толерантність;
- ⤴ Рівність можливостей;
- ⤴ Якість.

9.2 Бачення

- ⤴ Солідарність і згода щодо цінностей та мети;
- ⤴ Автономія головних учасників у реалізації цінностей;
- ⤴ Держава за допомогою суспільства встановлює і пильнує за дотриманням основних правил і стандартів;
- ⤴ Всі інші – вирішують, як відповідати стандартам, правилам і як досягти мети.

9.3 Пріоритети

- ⤴ Децентралізація;
- ⤴ Дерегуляція;
- ⤴ Автономія;
- ⤴ Самоуправління.

9.4 Перепони

- ⤴ Економічна криза;
- ⤴ Пасивність основних учасників;
- ⤴ Інституційна інерція;
- ⤴ Брак солідарності;
- ⤴ Брак довіри;
- ⤴ Брак стратегічного бачення на рівні суспільства і держави.

9.5 Взаємозв'язки

- ⤴ Територіальн-адміністративна реформа;
- ⤴ Реформа державного управління / реформа державної служби;
- ⤴ Зміни у податковому та трудовому законодавстві.

10. Енергетична безпека та енергоефективність

10.1 Пріоритети

- ⤴ Енергетична безпека;
- ⤴ Реформа ціноутворення (підвищення цін) на енергоносії та реформа системи соціальних субсидій;

- ⤴ Ринкова реформа енергетики та європейська інтеграція;
- ⤴ Реформа системи державного управління галуззю (МЕВП, НКРЕ, НАЕР).

10.2 Енергетична безпека

- ⤴ Підвищення енергоефективності, енергозаощадження;
- ⤴ Газозаміщення (в т.ч створення економічних стимулів заміни використання газу іншими джерелами енергії);
- ⤴ Орієнтація на використання західних технологій в атомній енергетиці;
- ⤴ Орієнтація на максимальне використання власних енергоресурсів.

10.3 Реформа ціноутворення та субсидій

2 варіанти:

- ⤴ Шокова терапія (одномоментна реформа); або
- ⤴ Поступове впровадження (Крок за кроком).

Рішення залежить від наявних ресурсів і соціально-політичних чинників.

10.4 Реформа енергетичного ринку та європейська інтеграція

- ⤴ Газовий сектор;
- ⤴ Електроенергетика;
- ⤴ Вугільна промисловість.

10.5 Реформа державного управління в енергетичному секторі:

- ⤴ Загальної системи управління та оптимізація повноважень Міністерства енергетики та регуляторів;
- ⤴ Зasad діяльності регуляторів;
- ⤴ Системи управління об'єктами державної власності в галузі;
- ⤴ Рентних відносин.

10.6 Необхідні умови

- ⤴ Забезпечення прозорості й транспарентності (у тому числі й усіх фінансових потоків у галузі);
- ⤴ Інвентаризація потреб (наявних та перспективних) та формування повного енергетичного балансу;
- ⤴ Дерегуляція енергетичного сектору;
- ⤴ Роз'яснювально-просвітницька кампанія щодо цін та тарифів, необхідності газозаміщення, впровадження енергозаощадливих технологій тощо.

10.7 Необхідні дії, що пов'язані з фактичною агресією з боку РФ

- ⤴ Захист критично важливої енергетичної інфраструктури (у тому числі на випадок прямої агресії);
- ⤴ Захист майнових прав (включно з комерційновидобувними запасами шельфу Чорного моря);
- ⤴ Погодження з Єврокомісією зміни схеми здачі-приймання транзитних газових потоків з кордону Україна-ЄС на кордон Україна-РФ (перенесення пунктів);
- ⤴ Створення оперативних та стратегічних запасів палива;
- ⤴ Заміщення природного газу альтернативними видами палива (де це можливо);
- ⤴ Вирішення питання захоронення та переробки відходів ядерного палива.

11. Інфраструктура

11.1 Мета реформи: Транспортна система, яка ґрунтується на сучасних стандартах і відповідає потребам громадян та бізнесу.

11.2 Пріоритет 1: Реформа тарифоутворення на залізничному транспорті:

- ▲ впровадження багатокomпонентного тарифу на перевезення вантажів;
- ▲ доведення тарифів до економічно обґрунтованого рівня;
- ▲ план ліквідації перехрестного субсидіювання (у міжгалузевому контексті);
- ▲ перегляд та монетизація пільг;
- ▲ впровадження державних субсидій на перевезення пасажирів.

11.3 Пріоритет 2: Розвиток автомобільних доріг

- ▲ Підвищення ефективності витрат на автомобільні дороги (впровадження нових типів контрактів: FIDIC для будівництва та ремонту, OPRC для утримання та експлуатації);
- ▲ Довгостроковий план підвищення акцизу на паливо;
- ▲ Виведення спецфонду з Держказначейства;
- ▲ Додаткові джерела фінансування (плата за проїзд вантажівок);
- ▲ Посилення габаритно-вагового контролю.

11.4 Пріоритет 3: Державно-приватне партнерство

- ▲ Приватизація/концесія портових (стивідорних) потужностей;
- ▲ Впровадження механізму для компенсування приватних інвестицій в державну інфраструктуру.

11.5 Пріоритет 4: Розвиток повітряних перевезень та аеропортів

- ▲ Розробити модель володіння і управління аеропортами/аеродромами;
- ▲ Створити механізм співпраці держави з бізнесом; встановити плату за використання інфраструктури, створеної за державні кошти;
- ▲ Розробити концепцію розвитку транзитних перевезень;
- ▲ Розробити концепцію регіональних аеропортів та перевезень.

11.6 Пріоритет 5: Міський громадський транспорт

- ▲ Передача повноважень щодо формування методології ціноутворення та затвердження тарифу на міський рівень;
- ▲ Провести перегляд і монетизацію пільг.

11.7 Необхідні законодавчі зміни

- ▲ Закон „Про автомобільні дороги“;
 - ▲ Закон „Про залізничний транспорт“;
 - ▲ Закон „Про автомобільний транспорт“;
 - ▲ Закон „Про морські порти“;
 - ▲ Закон „Про державно-приватне партнерство“;
 - ▲ Повітряний кодекс.
- ▲ Запровадження міжнародного досвіду за допомогою донорських організацій.

- ⤴ Введення в законодавство регламентів, стандартів та директив Європейського Союзу в сфері транспорту.

Додаток 3

ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ І ФУНКЦІОНУВАННЯ НРР

Базові положення:

- ▲ Кабінет міністрів України (КМУ) є політичним лідером реформ.
 - ▲ КМУ несе політичну відповідальність за розробку та імплементацію реформ.
 - ▲ КМУ виступає «замовником» реформ у експертної спільноти.
 - ▲ НРР не перебирає на себе політичну відповідальність.
 - ▲ Реформи за окремим напрямками (окремих секторів) – відповідальність міністрів (керівників).
 - ▲ НРР не є представницьким органом.
 - ▲ Необхідні зміни до Регламенту КМУ, міністерств з тим, щоб забезпечити прискорене проходження реформаторських проектів.
1. Статус НРР: технічний дорадчий орган при КМУ.
 2. Склад: обмежена кількість учасників, представники від Уряду (Президента) + експертна спільнота + громадянське суспільство.
 3. Наявність довіри до НРР з боку Прем'єр-міністра.
 4. Функції НРР:
 - ▲ Консультаційно-дорадча;
 - ▲ Координаційна (наскрізні питання реформ);
 - ▲ Сприяння діалогу щодо реформ в суспільстві;
 - ▲ Забезпечення зворотного зв'язку;
 - ▲ Моніторинг розробки та імплементації реформ.
 5. Завдання НРР:
 - ▲ Забезпечити сталість реформування як процесу;
 - ▲ Сприяти формуванню консенсусного бачення з ключових питань реформ.

6. Операційна структура НРР:

А) Рада - вищий рівень;

Б) Робочі (технічні) групи – на рівні міністерств, відомств тощо. Голова групи - міністр. Співголова – експерт. Голова групи необов'язково член Ради;

В) «Місцевий» рівень – НУО, місцеві ініціативи тощо.

Додаток 4

УТВОРЕНО НАЦІОНАЛЬНУ РАДУ РЕФОРМ – УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА

Прес-реліз Прес-служби Президента від 23.07.2014

Президент України утворив Національну раду реформ. Указ №614/2014 «Про забезпечення провадження єдиної державної політики реформ в Україні» визначає, що новий орган матиме Виконавчий комітет реформ та Дорадчу раду реформ. Його головною метою визначено стратегічне планування, узгодження позицій щодо впровадження в Україні єдиної державної політики реформ та їх реалізації.

Головою Національної ради реформ є Президент України. До її складу входять: Голова Верховної Ради України (за згодою), Прем'єр-міністр України та інші члени Кабінету Міністрів України, які очолюють міністерства, - за погодженням із Прем'єр-міністром України, а також за згодою: Голова Національного банку України, голови комітетів Верховної Ради України, чотири представники від громадських об'єднань, представник Дорадчої ради реформ.

Директором Виконавчого комітету реформ призначено Шимківа Дмитра Анатолійовича, заступника Глави Адміністрації Президента України.

Виконавчому комітету реформ у тримісячний термін належить підготувати до розгляду проект Стратегії сталого розвитку України до 2020 року.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ № 614/2014

Про забезпечення впровадження єдиної державної політики реформ в Україні

З метою забезпечення впровадження єдиної, узгодженої державної політики реформ в Україні, налагодження ефективного механізму взаємодії державних органів та інститутів громадянського суспільства в процесі здійснення реформ, із

залученням до співпраці з цих питань міжнародної спільноти, впровадження системного підходу до стратегічного планування, узгодження позицій та моніторингу реалізації реформ щодо забезпечення сталого розвитку України як передумови зростання добробуту її населення, досягнення європейських стандартів забезпечення та захисту прав і свобод людини і громадянина, відповідно до пункту 28 частини першої статті 106 Конституції України постановляю:

1. Утворити:

Національну раду реформ як спеціальний консультативно-дорадчий орган при Президентові України з питань стратегічного планування, узгодження позицій щодо впровадження в Україні єдиної державної політики реформ та їх реалізації;

Дорадчу раду реформ як консультативно-дорадчий орган при Президентові України, основним завданням якого є внесення пропозицій щодо здійснення в Україні реформ на основі кращого міжнародного досвіду та сприяння їх упровадженню;

Виконавчий комітет реформ як допоміжний орган при Президентові України, основним завданням якого є підготовка пропозицій щодо стратегічного планування реформ, їх узгодженого впровадження та моніторинг реалізації реформ.

2. Установити, що:

Головою Національної ради реформ є Президент України; до складу Національної ради реформ входять: Голова Верховної Ради України (за згодою), Прем'єр-міністр України та інші члени Кабінету Міністрів України, які очолюють міністерства, - за погодженням із Прем'єр-міністром України, а також за згодою: Голова Національного банку України, голови комітетів Верховної Ради України, чотири представники від громадських об'єднань, представник Дорадчої ради реформ;

до складу Виконавчого комітету реформ входять: Заступник Глави Адміністрації Президента України, до відання якого віднесені питання здійснення реформ, та

Представник Президента України у Кабінеті Міністрів України - за посадою, а також дві особи, кандидатури яких запропоновані Прем'єр-міністром України, дві особи, кандидатури яких запропоновані Головою Верховної Ради України, та одна особа, кандидатура якої запропонована Головою Національного банку України;

персональний склад Національної ради реформ, Дорадчої ради реформ та Виконавчого комітету реформ затверджує Президент України;

голова та члени Національної ради реформ, голова та члени Дорадчої ради реформ, директор та члени Виконавчого комітету реформ беруть участь у роботі Національної ради реформ, Дорадчої ради реформ та Виконавчого комітету реформ на громадських засадах.

3. Призначити ШИМКІВА Дмитра Анатолійовича - Заступника Глави Адміністрації Президента України - директором Виконавчого комітету реформ.

4. Директору Виконавчого комітету реформ:

розробити проекти Положення про Національну раду реформ, Положення про Дорадчу раду реформ та Положення про Виконавчий комітет реформ, передбачивши, зокрема, принципи взаємодії Національної ради реформ, Дорадчої ради реформ і Виконавчого комітету реформ, та внести у двотижневий строк зазначені проекти в установленому порядку;

провести до 15 серпня 2014 року консультації з громадськими об'єднаннями та за результатами консультацій внести пропозиції щодо представників від громадських об'єднань для включення до персонального складу Національної ради реформ;

внести пропозиції щодо персонального складу Дорадчої ради реформ.

5. Запропонувати:

Голові Верховної Ради України, Прем'єр-міністрові України та Голові Національного банку України подати у тижневий строк пропозиції щодо кандидатур до персонального складу Виконавчого комітету реформ;

Прем'єр-міністрові України погодити включення до складу Національної ради реформ членів Кабінету Міністрів України, зазначених в абзаці третьому статті 2 цього Указу.

6. Виконавчому комітету реформ у тримісячний строк після затвердження персонального складу підготувати для розгляду Національною радою реформ проект Стратегії сталого розвитку України на період до 2020 року, передбачивши визначення стратегічних інтересів держави у правовій, економічній, соціальній, науково-технологічній, екологічній, інформаційній та інших сферах.

7. Цей Указ набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України Петро ПОРОШЕНКО

23 липня 2014 року